

SREĆKO
HORVAT

SLAVOJ
ŽIŽEK

AVRUPA NE İSTİYOR?

Avrupa Birliği ve Onun Hoşnutsuzlukları

Aleksis Tsipras'ın Katılımıyla

Çeviri: BORA VERGİLİ

can
inceleme

SREĆKO HORVAT
SLAVOJ ŽIŽEK

AVRUPA NE İSTİYOR?

AVRUPA BİRLİĞİ VE ONUN HOŞNUTSUZLUKLARI

What Does Europe Want?, Srećko Horvat - Slavoj Žižek

© Srećko Horvat & Slavoj Žižek

© 2015, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2015, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Kaan Durukan

Düzeltili: Burçak Karabağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek - Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2462-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

SREĆKO HORVAT
SLAVOJ ŽIŽEK

AVRUPA NE İSTİYOR?

AVRUPA BİRLİĞİ VE ONUN HOŞNUTSUZLUKLARI

Aleksis Tsipras'ın Katılımıyla

İNCELEME

İngilizce aslından çeviren

Bora Vergili

SREĆKO HORVAT, Hırvat yazar, felsefeci ve çevirmen. Zagreb'de yıllık olarak düzenlenen ve bir eylemci buluşması olan Subversive Festivali'nin kurucularından biridir. Yayımlanan son eseri *After the End of History. From the Arab Spring to the Occupy Movement*'tır (Tarihin Sonundan Sonra Arap Bahar'ından İşgal Hareketine).

SLAVOJ ŽIŽEK, Sloven felsefeci ve kültür eleştirmeni. Ljubljana Üniversitesi Sosyoloji ve Felsefe Enstitüsü'nde kıdemli araştırmacı, Birkbeck Enstitüsü'nde Beşeri Bilimler Bölümü'nde uluslararası yönetici ve Avrupa Lisansüstü Çalışmalar Okulu'nda felsefe ve psikanaliz profesörü olarak görev yapmaktadır. Siyaset teorisi, film teorisi, kültürel incelemeler, ilahiyat ve psikanalizi de içeren çok çeşitli konularda üretken şekilde yazmaktadır. Kitapları arasında, *Ahir Zamanlarda Yaşarken, Önce Trajedi Sonra Komedi, In Defense of Lost Causes* (Kayıp Vakaların Savunması) olmak üzere daha pek çok yapıt vardır.

BORA VERGİLİ, 1984'te doğdu. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi, Latin Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde aldı; sonrasında İngiltere'de, Salford Üniversitesi'nde Uygulamalı Dilbilim Bölümü'nde yüksek lisans derecesini tamamladı. Türkçe-İngilizce ve İngilizce-Türkçe çevirileri vardır.

İçindekiler

ÖNSÖZ: Tüm Avrupa İçin Bir Model Olarak Yunanistan'ın Yıkılışı. Avrupa'nın Hak Ettiği Gelecek Bu mu? / ALEKSİS TSIPRAS	11
1. Ortada Omlet Yokken Yumurtalarımızı Kırmak, Kıbrıs'tan Yunanistan'a / SLAVOJ ŽIŽEK.....	19
2. "Danke Deutschland!" / SREĆKO HORVAT.....	29
3. Körler Körleri Yönettiği Zaman Demokrasi Kurbandır / SLAVOJ ŽIŽEK.....	38
4. Neden Hırvatistan'ın AB'ye İhtiyacı Olduğundan Çok AB'nin Hırvatistan'a İhtiyacı Var / SREĆKO HORVAT	43
5. Avrupa Ne İstiyor? / SLAVOJ ŽIŽEK	52
6. Naziler Ayda mı Yaşiyor? / SREĆKO HORVAT	60
7. Hıristiyan Muhafazakâr Devrimin Geri Dönüşü / SLAVOJ ŽIŽEK	66
8. Kan ve Para Ülkesinde: Angelina Jolie ve Balkanlar / SREĆKO HORVAT.....	76
9. "Türk Marşı" / SLAVOJ ŽIŽEK	84
10. Avrupa'da Savaş ve Barış: "Bei Den Sorglosen" / SREĆKO HORVAT	90
11. Bizi Kurtarıcılardan Kurtarın: Avrupa ve Yunanlar / SLAVOJ ŽIŽEK.....	101
12. "İrkçı Değilim Ama Siyahiler Geliyor!" / SREĆKO HORVAT	105

13. Dünyadaki Mağaza Hırsızları Bir Araya Gelir / SLAVOJ ŽIŽEK	115
14. Piyasaların Duyguları Var mıdır? / SREĆKO HORVAT	123
15. Borcu İptal Etme Cesareti / SLAVOJ ŽIŽEK	131
16. Gulag'a Giden En Kısa Yol Gulag ile İlgili Şaka Yapmaktır / SREĆKO HORVAT	143
17. Solcu Bir Margaret Thatcher'a İhtiyacımız Var / SLAVOJ ŽIŽEK	152
18. Avrupa ya Demokratik ve Sosyal Olacak ya da Yok Olacak / SREĆKO HORVAT	158
19. Avrupa Solunun Rolü / SLAVOJ ŽIŽEK- ALEKSIS TSIPRAS	167
Sonsöz: Avrupa öldü, yaşasın Avrupa! / SREĆKO HORVAT ..	183

ÖNSÖZ:
Tüm Avrupa İçin Bir Model Olarak
Yunanistan'ın Yıkılışı.
Avrupa'nın Hak Ettiği Gelecek Bu mu?

ALEKSİS TSIPRAS

1990'ların ortasından yirmi birinci yüzyılın ilk on yılının neredeyse sonuna kadar, Yunanistan ekonomik büyüme eğiliminde oldu. Bu büyümenin temel nitelikleri, zenginlerin yararlandığı çok yüksek ve vergisiz kârlar ile fakirler arasında artan işsizlik oranı ve aşırı borçlanmaydı. Halkın parası türlü türlü yollarla çalındı ve ekonomi temel anlamda zengin Avrupa ülkelerinden ithal edilen ürünlerin tüketimiyle sınırlıydı. Derecelendirme kuruluşları bu “ucuz para, ucuz emek” modelini dinamik, gelişmekte olan ekonomilerin modeli olarak değerlendirdi.

Ekonomik kriz kısır döngüsü

Ancak 2008 krizinden sonra her şey değişti. Kontrolsüz spekülasyon nedeniyle oluşan banka kayıplarının maliyeti milli hükümetlere, oradan da genel anlamda halka aktarıldı. Yunan gelişiminin kusurlu modeli çöktü ve ülke borç alma fırsatından mahrum edildi ki, bu da onun IMF ve Avrupa Merkez Bankası'na bağımlı olmasına sebep oldu. Ve tüm bunlara son derece ağır bir kemer sıkma programı eşlik etti.

Yunan hükümetinin doğru dürüst tartışmadan benimsemiştiği bu program, iki parçadan oluşuyor: “istikrar” ve “reform”. Sebep olduğu büyük sosyal yıkımı örtbas edebilmek için, programın şartları olumlu olarak sunuluyor. Yunanistan'da programın ismi “istikrar” olan kısmı doğrudan olma-

yan, yıkıcı vergilendirmeye, kamu harcamalarında büyük kesintilere ve özellikle de sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik alanlarında ve su, enerji gibi temel sosyal ihtiyaçların özelleştirilmesinde refah devletinin yıkılmasına sebep oluyor. Programın “reform”u oluşturan kısmı ihtiyaç fazlası yönteminin sadeleştirilmesiyle, toplu sözleşmelerin yok edilmesiyle ve “özel ekonomik bölgeler” oluşturulmasıyla ilgili. Buna sömürgeci ve güçlü birçok dış odağın ta Güney Sudan’a gitme rahatsızlığına gerek kalmadan yatırım yapmasını kolaylaştırmak için tasarlanmış pek çok düzenleme eşlik ediyor. Bunlar Yunanistan ile IMF, Avrupa Birliği ve Avrupa Merkez Bankası arasında imzalanan “Genelge”de olan şartların sadece bazıları.

Bu önlemlerin doğal olarak Yunanistan’ı krizden çıkarması gerekir. Katı “istikrar” programı ülkenin borç almayı bırakmasını sağlayarak bütçe fazlalıklarına yol açmalı ve aynı zamanda borcu ödeyebilmesini sağlamalı. Diğer yandan, “reformlar” refah devletinin yıkımına ve emek pazarındaki çaresiz, güvencesiz, az maaşlı işçilerin durumuna tanıklık ettikten sonra onları yatırım yapmaya teşvik ederek piyasada güven tesis etmeyi hedefliyor. Bu, küresel neoliberalizmin “kutsal kitapları” ve sapık zihinleri dışında başka bir yerde var olmayan yeni “gelişim”e yol açacaktı. Programın çok etkili ve hızlı olacağı ve Yunanistan’ın yakında “yeniden doğup” büyüme eksenine geri döneceği varsayıldı. Ancak “Genelge”nin imzalanmasından üç yıl sonra durum daha kötüye gidiyor. Ekonomi daha da batıyor ve vergiler en basit ifadesiyle Yunan vatandaşları ödeyemediği için, açıkça toplanmıyor. Harcamalardaki kesintiler artık bir insani krizin şartlarını oluşturacak şekilde toplumsal haysiyetin merkezine ulaşmış vaziyette. Diğer bir deyişle, artık kaldırımlarda uyuyan ve çöpten beslenen insanlardan, ekmek parası bulamayan emeklilerden, elektriksiz kalmış evlerden, ilaç ve tedavi parasını ödeyemeyen hastalardan bahsediyoruz. Ve bunların hepsi euro bölgesinde oluyor.

Yatırımcılar da, tabii ki, şu anki iflas seçeneği hâlâ gün-

demde olduğu sürece gelmiyorlar. Ve tabii ki, “Genelge”nin yazarları, her trajik başarısızlıktan sonra, daha fazla vergi ve daha fazla kesintiyle duruma tepki veriyorlar. Yunan ekonomisi tam bir felaketten başka bir yere gitmeyen kontrolsüz bir ekonomik kriz kısır döngüsünün içine girmiş halde.

Taliban neoliberalizmi

Yunanistanlı “kurtarma” planı (bu felaketi tanımlamak için kullanılan bir başka pratik terim) temel bir ilkeyi görmezden gelmekte. Ekonomi ineğe benzer: Ot yer ve süt verir. Yediğı otun çeyreğini verip dört kat daha fazla süt üretmesini beklemek akla mantığa sığmaz. Basitçe, inek ölür. Yunan ekonomisine de şu anda bunun aynısı oluyor.

Yunan solu, ilk andan itibaren kemer sıkma önlemlerinin krizi iyileştiremeyeceğini, aksine derinleştireceğini fark etti. Biri boğuluyorken ona atılması gereken şey iptir; ağırlık değil. Onlara göre, Taliban neoliberalistleri hâlâ bize işlerin iyiye gideceğine dair güvence veriyorlar. Ancak aralarından en aptal olanı bile bunun bir yalan olduğunu bilmeli. Fakat bu tutum saçmalık değil, dogmatizm de değil. IMF liderlerinin yakın zamanda bizzat kendileri, başarısız olmaya mahkûm olan Yunan kemer sıkma programının tasarımının hatalı olduğunu ve krizin tamamen kontrol dışı olduğunu belirttiler. Ve nasılsa program daha önce görülmemiş bir inatçılık ve ısrarla devam ediyor, durum gitgide daha fazla zorlaşıyor. Buradan çıkarılacak sonuç bütün bu olan bitenin arkasında başka bir şeylerin yattığıdır.

Aslında, bunun arkasındaki gerçek Yunan ekonomisini krizden çekip çıkarmanın Avrupa’nın veya IMF’nin menfaatine olmadığıdır. Çok daha önemlisi, programın nihai amacı olarak, savaş sonrası Avrupa’da “toplumsal sözleşme” olarak bilinen şeyi ortadan kaldırma arzusudur. Yunanistan’ın iflas etmiş olarak bırakılması ve sosyal problemlerle kuşatılmış olması önemli değil. Önemli olan bir euro bölgesi ülkesinin, işçi haklarının feshedilmesiyle beraber Çinlilerle kıyaslan-

bilecek bir maaş seviyesini, sosyal güvenliğin ve refah devletinin feshedilmesini ve de kamu hizmetleri ile ürünlerinin tamamıyla özelleştirilmesini açıkça tartışmasıdır. 1990'lardan sonra Avrupa toplumlarında şiddetli direnişle karşılaşan o neoliberal ahlaksız zihinler, şimdi kriz bahanesiyle rüyalarının gerçekleşmesine tanık oluyorlar.

Yunanistan ilk adım. Borç krizi Güney Avrupa'daki diğer ülkelere de çoktan yayıldı ve Avrupa Birliği'nin kalbine derinlemesine nüfuz etmekte. Yunanistan bir örnek olay incelemesi vazifesi görebilir. Yunanistan'a da olduğu gibi, piyasaların spekülâtif saldırılarına maruz kalan her kim olursa olsun, refah devletinden geriye kalanları yok etmekten başka şansı yoktur. İspanya ve Portekiz'de benzer genelgeler şimdiden benzer değişimler getirdi. Ancak bu strateji tam olarak "İstikrar İçin Avrupa Paktı"nda ortaya çıkıyor; ki bu pakt Almanya'yı bütün Avrupa Birliği'nin yerine terfi ettiriyor. Üye ülkeler artık kendi mali durumlarını düzenleme özgürlüğüne sahip değil. AB'nin merkezi kurumları bütçelere müdahale edebilir ve borçları azaltmak için sert mali önlemler dayatabilir. Bu politika okulları; çocuk yuvalarını, üniversiteleri, devlet hastanelerini ve sosyal programları hayli etkiliyor. Eğer yakın zamanda İtalya'da olduğu gibi insanlar demokrasiyi kemer sıkma politikalarına karşı bir savunma olarak kullanırlarsa, demokrasi açısından sonuç daha da kötü.

Alternatifler var

Açık olalım; genelleştirilmiş Avrupa modeli Yunanistan'ı kurtarmak için değil, yok etmek için oluşturuldu. Avrupa'nın geleceği çoktan planlanmış ve bu plan mutlu bankacıları ve mutsuz toplumları öngörüyor. Düşünölen gelişme planında, sermaye jokey, halk da at olacak. İddialı bir plan ancak fazla uzağa gidemez. Sebebi daha önce böyle bir projenin halkın ortak görüşü olmadan ve halktan en savunmasızlar korunmaya alınmadan tamamlanmaması. Öyle görünüyor ki yö-

netimdeki elit Avrupalılar bu gerçeği şu anda unutmuş vaziyette. Onlar için üzücü ama, bu gerçekle sandıklarından daha yakın bir zamanda yüzleşmeleri gerekecek.

Bu, şu an var olan neoliberal kapitalizm için sonun başlangıcı: son iki on yılda hüküm süren, insanoğlunun yüzleştiği en hırçın kapitalizm. Lehman Brothers'ın çöküşünden beri, krizin üstesinden gelebilmek için dünya ekonomisine iki farklı bakış açısını temsil eden, birbiriyle çelişen iki strateji vardı. İlk strateji; para basımıyla, bankaların kamulaştırılmasıyla ve zenginlerin artan oranda vergilendirilmesiyle sağlanan finansal büyüme idi. Diğer strateji; tasarruf yapmak, banka borcunu kamu sektörü borcuna aktarmak, sadece zenginler vergiden kaçabilirken halkın orta ve alt sınıflarının aşırı vergilendirilmesine güvenmekti. Avrupa liderleri başka bir model seçiyor ancak ek sorunlarla yüzleşirken onlar da bir duraksamayla karşı karşıya kalıyorlar. Bu problemler Avrupa'da tarihî bir çatışmaya sebep oldu. Görünüşe göre coğrafi boyutları ve yönelimleri olan bir çatışma bu: Yüzeysel olarak bakıldığında Kuzey-Güney olarak bölünmüş gibi görünüyor ancak yüzeyin altına inildiğinde Avrupa için yapılmış iki çatışan stratejiyle alakalı bir sınıf kavgası var. Bir strateji kayıtsız şartsız ve güvenli sosyal tutarlılık ve refah planı olmaksızın sermayenin hükmünü savunuyor. Diğer strateji Avrupa demokrasisini ve toplumsal ihtiyaçları savunuyor. Çatışma çoktan başladı.

Kriz için alternatif bir çözüm var. Bu çözüm Avrupa şirketlerini mali sermaye spekülasyonundan korumak. Bu, reel ekonominin kârın kısıtlamalarından özgürleşmesi demek. Bu, monetarizm ve otoriter mali politikadan bir çıkış yolu. Bu, sosyal faydaların temel kriter olduğu yeni bir gelişme planlaması. Bu, düzgün çalışma şartlarına, kamu yararına ve çevrenin korunmasına dayalı yeni bir üretim modeli. Bu görüş, Avrupa liderleri tarafından mütemadiyen tartışma konusunun dışında bırakılıyor. Bu görüş, halka, tarihe damgalarını vurmamak, topyekûn yağmacılığı ve yıkımı engellemek isteyen Avrupalı işçilere ve halihazırda "küskün" hareketlere kalıyor.

Geçen yıllardan çıkan tek bir sonuç var: Politika için ayrı, ekonomi için ayrı bir ahlak anlayışı söz konusu. 1989'dan sonraki yıllarda ekonomi ahlakı, politika ve demokrasi etiğine tamamen üstün geldi. İkinin lehine olan şeyler –o, beş veya on güçlü finansal kurum– temel insan hakları prensiplerine zıt olmalarına rağmen meşru olarak düşünüldü. Bugün bizim görevimiz kâr mantığının tersine politik ve sosyal ahlak değerlerinin hükmünü eski haline getirmektir.

Direnış savaşı

Sosyal mücadelenin dinamiklerini nasıl işleteceğiz peki? Ve 1989'dan beri Avrupa'nın yapısının üzerine temellendirildiği sosyal apati koşum takımını (toplumsal tepkisizlik) sonsuza dek nasıl çekip koparacağız? Kitlelerin politikaya aktif olarak katılımı yönetici elit tabakayı Avrupa'da ve dünya çapında korkutabilecek tek şey. Ve işte tam bu yüzden bunun yapılmasını sağlamalıyız.

Daha güçlü bir ekonomik döngü için plan belli. Daha farklı politik ve sosyal bir proje oluşturmalıyız, merkezî ve yerel seviyede onu ne pahasına olursa olsun savunmalıyız. İşyeriyle, üniversiteyle ve mahalleyle başlayalım; ta ki bütün Avrupa ülkelerinde ortak hareket koordine edinceye dek. Avrupa için ortak alternatif bir programa doğru yönlendiği sürece zaferle sonuçlanacak olan bir direniş mücadelesi bu. Günümüzün çatışması borçlu ve fazladan parası olan ülkeler ya da disipline edilmiş ve huzursuz insanlar arasındaki bir çatışma değil. Günümüzün çatışması Avrupa'nın sosyal ihtiyaçlarıyla devamlı kâr artışı için sermayeye olan ihtiyaç arasında. Biz sosyal ihtiyaçları savunacağız, yoksa geleceğimiz ve çocuklarımızın geleceği belirsiz ve karanlık olacak, bu geçtiğimiz yıllarda hayal bile edemeyeceğimiz bir şeydi. "Serbest piyasa" üzerine kurulmuş olan gelişme planı şu anda iflas etmiş halde. Şu anda egemen güçler, topluma, onun birliğine ve onun korumayı başardığı imtiyazlarına saldırıyorlar. Yunanistan'da şu anda olan bu ve Avrupa'nın tamamı için

yapılan plan da bu. Bu yüzden, kendimizi ne şekilde olursa olsun koruyalım. Avrupa halkları için bir dayanışma anlayışını savunan, bu dayanışma duygusunu sürekli muhafaza eden ve ortak bir stratejiye çağırın bu sosyal direnişini desteklemeliyiz. Gelecek neoliberalizmin, bankacıların ve birkaç çokuluslu şirketin değil. Gelecek ulusun ve toplumun. Demokratik, sosyal olarak tutarlı ve özgür bir Avrupa için yolu açmanın vakti geldi. Çünkü şu anki krizden çıkmak için gerekli olan tek geçerli, gerçekçi ve uygulanabilir çözüm bu.

Yunanistan
Mart 2013

1

Ortada Omlet Yokken Yumurtalarımızı Kırmak, Kıbrıs'tan Yunanistan'a

SLAVOJ ŽIŽEK

Sol eğilimli Keynes'çi ekonomist John Galbraith hakkında bir hikâye (belki uydurmadır) vardır: 1950'lerin sonlarında SSCB'ye yapacağı bir yolculuktan önce antikomünist arkadaşları Sidney Hook'a şöyle yazmış: "Endişelenme, Sovyetler tarafından baştan çıkarılmayacağım ve geri döndüğümde, onlarda sosyalizm olduğunu söylemeyeceğim!" Hook gecikmeden ona cevap yazmış: "Ama beni endişelendiren de bu – SSCB'nin sosyalist olmadığını söyleyerek eve dönmen!" Hook'u endişelendiren şey konseptin katıksızlığının safça savunulmasıydı: Eğer sosyalist bir toplumun oluşumunda işler yolunda gitmezse, bu fikrin kendisini geçersiz kılmaz; sadece bizim fikri doğru uygulayamadığımız anlamına gelir.

Aynı saflığı bugün piyasalara aşırı tutucu bir gözle bakan kişilerde de tespit etmiyor muyuz? Yakın zamanda Fransa'da yapılan bir televizyon münazarasında Guy Sorman demokrasi ve kapitalizmin mutlaka birlikte işlediğini iddia edince ona, o bariz soruyu sormadan edemedim: "Peki ya günümüzdeki Çin?" Bana ani bir geri dönüşle: "Çin'de kapitalizm yok ki!" dedi. Fanatik bir kapitalizm yanlısı olan Sorman için eğer bir ülke demokratik değilse bu onun gerçek anlamda kapitalist olmadığı, sadece kapitalizmin bozuk bir versiyonunu uyguladığı anlamına geliyor; tıpkı Stalinizmin demokratik bir komünist için hakiki bir komünizm çeşidi olmaması gibi.

Bunun altında yatan hatayı tanımlamak güç değil – iyi bilinen şu espridekiyle aynı: “Nişanım hiçbir randevuya geç kalmaz; çünkü geç kaldığı anda artık nişanım değildir.” Bugünün piyasa savunucusu, daha önce duyulmamış bir ideolojik yaptırım yoluyla, 2008 krizini şöyle açıklıyor: Krize sebep olan serbest piyasanın yaptırım başarısızlığı değil, aşırı devlet düzenlemesidir; yani, bizim pazar ekonomimiz hakiki bir pazar ekonomisi değildi, hâlâ refah devletinin sıkıyönetimindeydi. Başarısızlıkları kazara olmuş aksilikler olarak görmezden gelip bu kadar saf bir piyasa kapitalizmine bağlı kaldığımız zaman kendimizi, örneği *The Spectator* dergisinin Noel sayısında görülen (15 Aralık 2012) naif bir ilerencilik anlayışına gelmiş olarak buluyoruz. Dergi, “işlerin kötüyken daha da kötüye gittiği, tehlikeli ve zalim bir dünyada yaşıyoruz” algısına karşı savunma yapan “*Why 2012 was the best year ever?*” [Neden 2012 Gelmiş Geçmiş En İyi Yıldı] adlı başmakaleyle başlıyor. İşte açılış paragrafı:

Size öyle gelmiyor olabilir ama, 2012 dünya tarihindeki en iyi yıldır. Abartılı bir iddia gibi gelebilir ancak bu iddia kanıtlara dayanıyor. Daha önce bundan daha az açlık, daha az hastalık ve daha çok zenginlik yaşanmamıştı. Batı mali tekdüzeliklerden kurtulabilmiş değil, ancak gelişmekte olan ülkelerin çoğu ilerlemekte ve insanlar fakirlikten şimdiye kadar kayda geçmiş en hızlı ölçüde kurtulmaktalar. Savaş ve doğal afetlerin sebep olduğu ölü sayısı da şükran duyulacak bir şekilde düşük. Bir altın çağda yaşıyoruz.¹

Aynı fikir Matt Ridley tarafından detaylı bir şekilde geliştirilmiş. İşte *The Rational Optimist* [Rasyonel Optimist] kitabının kapağındaki tanıtım yazısı:

Çağımızın hâkim kötümserliğine ters bir cevap, biz ne kadar aksini düşünmeyi istesek de, işlerin iyiye gittiğini kanıtıyor. 10.000 yıl önce gezegenimizde 10 milyondan az insan yaşıyordu. Bugün 6 milyardan fazla insan yaşıyor ki bunların yüzde 99'u Taş Devri'nde yaşamış atalarından

daha iyi yemek yiyor, daha iyi barınakları var, daha iyi eğleniyor ve hastalıklara karşı daha güvendeler. Bir insanın isteyebileceği veya ihtiyaç duyabileceği neredeyse her şeyin mevcudiyeti 10.000 yıldır hatırı sayılır bir tırmanışta ve son 200 yılda bu tırmanış hızlanmış vaziyette. Kalori; vitaminler; temiz su; makineler; özel yaşam; koşabileceğimizden daha hızlı hareket etme imkânları ve bağırabileceğimizden daha uzak yerlerle iletişime geçme yetisi. Ancak, acayip bir şekilde, işler eskisine göre ne kadar iyiye giderse gitsin, insanlar hâlâ geleceğin felaketten başka bir şey getirmeyeceği inancına bağlıyorlar.²

Ve aynıysından biraz daha. İşte Steven Pinker'ın *The Better Angels of Our Nature* [Doğamızın İyi Melekleri] kitabının kapağındaki tanıtım yazısı:

İster inanın ister inanmayın, bugün soyumuzun varoluşundaki en barış dolu zamanı yaşıyor olabiliriz. Merak uyandırıcı ve tartışmaya yol açan yeni eserinde, *New York Times* çoksatarı olmuş yazar Steven Pinker savaş, suç ve terörizmle ilgili çıkan bitmek tükenmek bilmeyen haber başlıklarına rağmen, tarihte şiddetin uzun süredir azaldığını gösteriyor. Bu iddialı kitap, insanlığın özünde olan şiddet ve modernitenin laneti efsanelerini yıkarak Pinker'ın insan doğasının özünü araştırmasını, giderek aydınlanan bir dünyanın dikkate değer resmini göstermek için psikoloji ve tarihi harmanlayarak devam ettiriyor.³

Pek çok rezervle olmak üzere, bu “rasyonalistlerin” veri olarak sunduğu şeyleri şöyle böyle kabul etmek mümkün – evet bugün kesinlikle Taş Devri atalarımızın 10.000 yıl önce yaşadıklarından daha iyi şartlarda yaşıyoruz ve hatta Dachau'daki (Nazi çalışma kampı, Auschwitz'teki ölüm kampı değil) ortalama bir mahkûm, muhtemelen, Moğollar'ın savaş esirlerinden en azından bir nebze olsa daha iyi yaşıyordu – ama bu hikâyenin kaçırıldığı bir nokta var.

“Avrupa nedir?” sorusu, Eski Kıta'nın coğrafi olduğu kadar iktisadi, siyasal ve sosyokültürel sınırları, Avrupa Birliği, Avrupalılık-Avrupa vatandaşlığı gibi temalar hayli uzun zamandır tartışılıyor; bu tartışma özellikle 2000'li yılların henüz başında yaşanan ekonomik kriz dolayısıyla daha da yoğunlaştı.

Dünyaca tanınan Sloven düşünür Slavoj Žižek, yanına Hırvatistan'ın genç kuşak entelektüellerinden Srećko Horvat'la Yunanistan'daki radikal sol muhalefet hareketi SYRIZA'nın lideri Aleksis Tsipras'ı alarak tartışmaya katılıyor, gündemdeki bu konulara hep beraber Avrupa'nın doğusundan bir perspektif sunuyorlar.

İlk bakışta, kitabın ana eksenini Yunanistan'da yaşanan ekonomik kriz ve buna bir tepki olarak doğan SYRIZA gibi gözükmüyor; ancak Žižek, Horvat ve Tsipras bu çerçevenin ötesine geçiyor ve buradan hareketle yeni bir muhalefet biçiminin, yeni bir solun, hatta yeni bir Avrupa'nın mümkün olup olmadığını sorguluyorlar.

Yaşadığımız günleri anlamlandırma açısından, dünyanın nereye doğru gittiğini, yakın gelecekte insanlığı nelerin beklediğini düşünme açısından önemli bir katkı...

